

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

Білостоцький технологічний університет (Польща)

Університет прикладних наук (Литва)

Відземський університет прикладних наук (Латвія)

Університет «Aurel Vlaicu» в м. Арад (Румунія)

Міжнародний науково-освітній та навчальний центр (Естонія)

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Кафедра фінансів

Донецький національний університет імені Василя Стуса
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

Луцький національний технічний університет

Одеський національний економічний університет

РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ: ЗАГРОЗИ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

**Матеріали VII Міжнародної науково-практичної
конференції**

27 листопада 2025 р.

Полтава
2025

*Дмитренко Алла Василівна,
доктор економічних наук, доцент
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(Україна)*

*Кравченко Олена Володимирівна,
кандидат економічних наук, доцент
Сумський державний університет (Україна)
Тертичний Сергій Іванович, магістрант
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(Україна)*

ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ З ПЕРСОНАЛОМ З ОПЛАТИ ПРАЦІ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ

Оплата праці є найважливішою категорією у системі умов праці. У ній, як ні в жодній іншій сфері, відбиваються усі суперечності суспільства, усі досягнення і прорахунки. Тому розглядати економічні питання оплати праці необхідно через дослідження об'єктивних реальних суспільних відносин. Саме соціально-економічні аспекти дозволяють розкрити ті проблеми, які мають місце в сучасних умовах в Україні у сфері оплати праці, і розкрити ефективні засоби та форми їх вирішення.

В Україні існує ряд проблем у системі організації заробітної плати в цілому: розміри зарплати практично відірвані від кінцевих результатів праці працівників і підприємств; недосконала диференціація оплати праці; не визначена роль мінімальної зарплати. Всі названі проблеми загострила платіжна криза, яка привела багато підприємств до заборгованості із зарплати [1].

Для управління господарською діяльністю, зокрема операціями, пов'язаними з оплатою праці на підприємствах, необхідний постійний, абсолютно обґрунтований, юридично підтверджуючий бухгалтерський облік цих операцій на підставі достовірних даних первинної документації.

Документальне оформлення операцій щодо розрахунків із заробітної плати між працівниками й роботодавцем супроводжується великою кількістю облікових документів типових та нетипових форм, на кожний з яких затверджується графік документообігу керівництвом КНП. Основним документом, який визначає порядок організації оплати праці, розміри основної та додаткової заробітної плати, порядок преміювання працівників, є Положення про оплату праці на підприємстві. Даний документ містить інформацію про [3]:

- загальні принципи організації оплати праці на підприємстві, системи і форми оплати праці, які застосовуються до різних категорій працівників;
- штатний розклад працівників;
- побудову основної (тарифної) оплати праці з інструкціями за посадами і професіями тарифних ставок та окладів;
- обумовлені доплати, надбавки і компенсації із зазначенням їх розмірів;
- інші преміальні системи, що використовуються КНП та шкалу преміювання. Слід зазначити, що на підставі Кодексу Законів про працю (КЗпП) України, який регулює трудові правовідносини підприємства з працівниками, в КНП встановлений єдиний порядок оформлення приймання, звільнення і переведення співробітників. Обов'язковим документом, який працівник зобов'язаний надати при прийнятті на роботу, є трудова книжка, яка зберігається за основним місцем його роботи. За організацію ведення обліку,

зберігання і видачу трудових книжок несе відповідальність керівник підприємства. Особа, яка виписує трудові книжки, щомісячно подає до бухгалтерії підприємства звіт про наявність та використання бланків трудових книжок. Разом з цим, відповідальна особа заповнює декілька спеціальних облікових документів: Книгу обліку бланків трудових книжок і вкладишів до них, Книгу обліку руху трудових книжок і вкладишів до них [2].

Бухгалтерський облік трудових книжок ведуть на рахунку 209 "Інші матеріали", за дебетом якого відображається надходження трудових книжок, а за кредитом – їх використання (списання). Одночасно ведеться облік наявності та руху трудових книжок на позабалансовому рахунку 08 "Бланки суворого обліку".

Для бухгалтерського обліку розрахунків за виплатами працівникам передбачено рахунок 661 "Розрахунки за виплатами працівникам", де підсумовується вся інформація про розрахунки за виплатами. Даний рахунок пасивний, балансовий, розрахунковий [4].

Отже, для управління господарською діяльністю, зокрема операціями, пов'язаними з оплатою праці на підприємствах, необхідний постійний, абсолютно обґрунтований, юридично підтверджуючий бухгалтерський облік цих операцій на підставі достовірних даних первинної документації.

Документальне оформлення операцій щодо розрахунків із заробітної плати між працівниками й роботодавцем супроводжується великою кількістю облікових документів типових та нетипових форм, на кожний з яких затверджується графік документообігу керівництвом. Основним документом, який визначає порядок організації оплати праці на підприємстві, розміри основної та додаткової заробітної плати, порядок преміювання працівників, є Положення про оплату праці на підприємстві.

Таким чином, обов'язковість здійснення розрахунків з працівниками та їх облікового відображення бухгалтерською службою підприємства встановлюється положеннями про облікову політику та про бухгалтерську службу, посадовими інструкціями бухгалтерів.

Головним обмеженням при нарахуванні виплат працівникам є штатний розпис, який надає інформацію про кількість працівників за посадами і кваліфікаційними розрядами та, відповідно, визначає граничний розмір фонду оплати праці. Перелік можливих для нарахування винагород передбачається у положенні про оплату праці, про преміювання, про охорону праці.

Література

1. Accounting in Ukraine under implementation of the European legislation: monograph. Under the guidance of Doctor of Economics, Professor Mykhailo Luchko. Ternopil : TNEU, 2017. 232 p.

2. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 р. №108/95. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

3. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України від 15 березня 2022 року №2136-IX, чинний. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>.

4. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. №291, ост. ред. від 29.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>.